

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ทำการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) โดยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูล มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน เขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.1 ประชากร

พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในวัด ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกาย จำนวน 944 รูป (สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดร้อยเอ็ด. 2550:5)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

พระสงฆ์ที่อาศัยอยู่ในวัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 281 รูป ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีคำนวณตามสูตรของ ทาโร ยามานะ (Taro Yamane. 1973: 727) ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดยที่	n	=	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	=	จำนวนประชากรทั้งหมด
	e	=	ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นในการวิจัย ครั้งนี้ คือ .05

แทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{944}{1 + 944 (.05)^2}$$

$$n = 280.95 \text{ คน}$$

การวิจัยในครั้งนี้จึงได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 281 รูป

คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรดังกล่าวได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 281 รูป เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างแล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับคำนวณหาสัดส่วนจำนวนประชากร

การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างในครั้งนี้มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ใช้เขตปกครองตำบลทางคณะสงฆ์ (อนุ โลมตามเขตปกครองทางบ้านเมือง ทางคณะสงฆ์มีเจ้าคณะตำบลเป็นผู้ปกครองดูแล) ซึ่งในเขตอำเภอเมืองร้อยเอ็ดมีทั้งหมด 15 ตำบล โดยเลือกศึกษาหมดทั้ง 15 ตำบล
2. สุ่มจำนวนพระสงฆ์ โดยใช้การคำนวณสัดส่วนจากจำนวนประชากรในแต่ละตำบลรวม 944 รูป จากนั้นนำจำนวนของประชากรในแต่ละตำบลมาคำนวณหาสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้สัดส่วนแล้วจึงเลือกการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งเป็นแต่ละตำบล ดังนี้พระสงฆ์ที่เป็นเจ้าอาวาส และพระสงฆ์ที่เป็นพระลูกวัด โดยใช้วิธีจับสลากเพื่อให้หน่วยตัวอย่างมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆกัน ใช้วิธีสุ่มหน่วยตัวอย่างทีละหน่วยจากประชากรทั้งหมด จนได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ต้องการ

ตารางที่ 1 จำนวนสัดส่วนของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	เขตปกครองคณะสงฆ์ (อำเภอเมือง)	ประชากร ทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง		
			เจ้าอาวาส	พระลูกวัด	รวม
1	ตำบลในเมือง	205	4	57	61
2	ตำบลขอนแก่น	57	4	13	17
3	ตำบลแคนใหญ่	29	3	6	9
4	ตำบลคงลาน	50	3	12	15
5	ตำบลนาโพธิ์	37	3	8	11
6	ตำบลโนนตาล	34	4	6	10
7	ตำบลโนนรัง	25	2	6	8
8	ตำบลปอภาร	46	3	11	14
9	ตำบลเมืองทอง	30	2	7	9
10	ตำบลรอบเมือง	81	4	20	24
11	ตำบลสะอาดสมบูรณ์	76	5	18	23
12	ตำบลสีแก้ว	79	5	18	23
13	ตำบลหนองแก้ว	49	3	11	14
14	ตำบลหนองแวง	51	4	11	15
15	ตำบลเหนือเมือง	95	4	24	28
รวม		944	53	228	281

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaires) มี 2 ลักษณะ คือ คำถามแบบกำหนดให้ตอบหรือแบบปลายปิด และคำถามแบบเปิด โอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นหรือแบบปลายเปิด ที่ผู้วิจัยได้ปรับปรุงจากแบบสอบถามของ (นริศชัย ชัยมาลา และทวี เจริญกุล) และได้ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องภายใต้การควบคุมดูแลและให้คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งแบ่งเนื้อหาคำถามออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check – list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ ลิเคิร์ต (Likert) แบ่งระดับการวัดเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านสาธารณสงเคราะห์ จำนวน 12 ข้อ 3) ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม จำนวน 12 ข้อ 4) ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม จำนวน 10 ข้อ 5) ด้านการพัฒนาจิตใจ จำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมด 56 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะตามกรอบแนวคิดบทบาททั้ง 5 ด้าน

2.2 ขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา หลักเกณฑ์ ผลงานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงแนวคิดทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับบทบาทในการพัฒนาชุมชน

2.2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจแก้ไข แล้วนำมาแก้ไขตามข้อเสนอของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ทั้งความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) คือ

1) พระครูสุวรรณสรานุกิจ เจ้าคณะอำเภอเมืองร้อยเอ็ด ประธานกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 การศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตรวจสอบด้านเนื้อหาและข้อคำถาม

2) นายพงศ์ศักดิ์ ไชยวงศ์วัฒน์ นักวิชาการศึกษา 8 ว หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 การศึกษาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา(เน้นสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตรวจสอบด้านภาษา

3) นางสาวสรสร ศรีโยธี นักวิชาการศาสนา 6ว สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดร้อยเอ็ด การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตรวจสอบด้านรูปแบบข้อคำถาม

2.2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มาพิจารณาปรับปรุงข้อบกพร่องแล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ควบคุมตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้ (Try – Out) กับพระสงฆ์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 รูป แล้วนำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนทำการวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสถิติ t -test ตั้งแต่ 1.734 ขึ้นไป มาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม

2.2.5 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ.78

2.2.6 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปพบอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จนได้รับความเห็นชอบ จึงนำไปจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการดังนี้

3.1 นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ไปขอความร่วมมือจากพระสงฆ์ในแต่ละวัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อขอเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

- 3.2 ผู้วิจัย ออกดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
- 3.3 รวบรวมแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในตามขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน
- 4.2 นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

ระดับบทบาท	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

- 4.3 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป คำนวณค่าสถิติ
- 4.4 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม และด้านการพัฒนาจิตใจ โดยการอ่านวิเคราะห์เนื้อหาสรุปบรรยาย

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังนี้ คือ

- 5.1 สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่

5.1.1 การวิเคราะห์ แบบสอบถามเป็นรายข้อเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม ใช้ t -test

5.1.2 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ใช้สัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)

- 5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่

5.2.1 การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

- 1) ความถี่ (Frequency)
- 2) ร้อยละ (Percentage)
- 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.2.2 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

1) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยใช้การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร (Bivariate Relationship) โดยใช้ ไค - สแควร์ (Chi - square) ในการทดสอบสมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม และใช้สถิติ Cramer's V ในการหาค่าความ มาก - น้อย (Magnitude) ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัยใช้การรวมคะแนนระดับบทบาทเป็นรายด้านและรวมรายด้านของบทบาททั้งหมดนำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ (รังสรรค์ สิงหเลิศ. 2551:186) ดังนี้

4.21 – 5.00	หมายความว่า	มีบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด
3.41 – 4.20	หมายความว่า	มีบทบาทอยู่ในระดับมาก
2.61 – 3.40	หมายความว่า	มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง
1.81 – 2.60	หมายความว่า	มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.80	หมายความว่า	มีบทบาทอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปบรรยาย